

З ПЕРШАМАЕМ, ДАРАГІЯ ТАВАРЫШІ!

Няхай жыве 1 Мая

—Дзень міжнароднай салідарнасці працоўных у барацьбе супраць імперыялізму, за мір, дэмакратыю і сацыялізм!

(З Закліка ЦК КПСС да 1 Мая 1977 г.).

У СВЯТОЧНЫХ КАЛОНАХ

Першамай па зямлі нашай крохыць,
Кліча ён да яднання людзей
І ўсіх на шырокія плошчы
Грамадой згуртаванай вядзе.
Красаць людзі ў святочных
калонах,
І здаецца зямля маладзей!
З кожным годам пад сцягам
чырвоным
Усё болей сумленных людзей!
Сцяг барвовы, як сонца
свабоды,
Яркім полыменем у сэрцах
гарыць
І збліжае, яднае народы,
Для працоўных каб шчасце
здабыць!
Гэй, таварыш, далёкі і блізкі!
Ты гучней нашу песню спявай!
Хай жыве з пастаяннай
прапіскай
У кожным сэрцы бунтар —
Першамай!

Г. ШЧУР

Працетары ўсіх краін, яднайцеся!

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ВЫДАЕЦЦА
3 1935 г.

ОРГАН ПАРТНОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦНОМА, КАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФНОМА
БЕЛАРУСНАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНИНА

ЧАЦВЕР

28

КРАСАВІКА

1977 г.

№ 15(1165)

Цана 2 кап.

Няхай жыве ленінская зневядная палітыка Савецкага Саюза — палітыка міру і дружбы народаў, згуртавання ўсіх сіл, якія змагаюцца супраць імперыялізму, рэакцыі і вайны!

(З Закліка ЦК КПСС да 1 Мая 1977 г.).

ПЛАНЕТА СЯБРОУ

глыбіць свае веды. І цяпер ён пасляхова займаецца ва ўніверсітэце на III курсе фізічнага факультэта.

— Для нас, ліванцаў, — гаворыць Халім Бадауі. — Першамай назаўжды застанецца вялікім святым. У бурных гады палітычнага жыцця Лівана, пасля падзеі 1967 года, мне, як рабочаму і студэнту, штодзённа даводзілася сутыкацца з вострымі нацыянальнымі і сацыяльнымі праблемамі. Наш народ працягваў барацьбу за незалежнасць, супраць ізраільскай агрэсіі, за сацыяльны прагрэс. Мне разам з перадаўной моладзю давалося выступаць за сапраўдную дэмакратыю ўнутры краіны. І у гэтыя цяжкія для народа гады мы заўжды адчуваў брацкую падтрымку працоўных ўсіх міролюбівых краін, велич міжнароднай салідарнасці працоўных.

Перадачы вядзём на рускай мове. Яна стала для нас агульнай і, галоўнае, дапамагае зразумецца адзін аднаго. На рускай мове выпускаецца таксама і настенная газета.

Зараз мы працуем над афармленнем пакоя дружбы. Кожнае зямляцтва студэнтаў пабядзала зрабіць які-небудзь падарунак для яго. Есць ужо і першы сувенір — падарунак кубінскіх сяброў. Нядайна ўздельнічалі ў фестывалі масціцай самадзейнасці замежных студэнтаў, прысвечаным 60-гаддзю Вялікага Каstryчніка.

— Мы занялі першае месца, — з гонарам сказала Таня. — Галоўнае ў дзейнасці савета — сацыялацізм дружбы. 1 Мая мы, студэнты розных нацыянальнасцей, будзем уздельнічыць у дэмманстрацыі, ісці ў чесных радах тых, хто сеіння змагаецца за мір.

ХАЛІМ БАДАУІ нарадзіўся ў дзяднёвай частцы Лівана. Другі час ён жыў у горадзе Бейруце, дзе працаваў і вучыўся. Чатыры гады назад Халім прыехаў у Савецкі Саюз, набі

шоўных, праходзяць у напружанай абстаноўцы. Два гады назад у час грамадзянскай вайны ў Ліване дэмманстрацыі былі адменены. Іх правядзенне немагчыма і зараз. Але ж веру ў ту гадзіну, калі гэтак жа незалежна, як і ў вашай краіне, прайду па вуліцах Бейрута ў святочнай калоне дэмманстрантаў.

Ірак — радзіма КАДУМА МАЖЫДА. Там ён закончыў Багдадскі ўніверсітэт. Звыш чатырох гадоў працаў выкладчыкам фізікі ў школе. Хутка Кадум будзе абараніць у Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна ступень кандыдата фізічных навук.

— Калі я ад'язджаў у Савецкі Саюз, — прыгладаў ён, — то атрымаў наказ ад сяброў на быць трывалымі веды, а, вярнуўшыся на радзіму, расказаць ім пра развиццё першай сацыялістычнай краіны ў свеце, аб яе дасягненнях. Мая вялікая мара — пабываць у краіне, дзе гаспадарамі з'яўляюцца працоўныя, і пажыць з народам Леніна — здзеяснілася. Вось ужо некалькі год я жыву ў горадзе-герое Мінску. Цэлльны сябровік сустрэча з людзьмі гэтага прыгожага горада, гутаркі з імі пакінулі ў мaim жыцці самыя прыемныя уражанні.

Я хачу бачыць сваю краіну таксама сацыялістычнай, каб у ёй не было бедных, галодных і беспрацоўных.

— Беларусь для нас стала другой радзімай, мы палюбілі яе назаўжды, — гаворыць студэнтка з Балгарыі МАРИАННА

ПАРВАНАВА. — Для нас вучоба ў савецкіх ВНУ — асаўліва ганаровая. Мы заўжды адчуваляемі адчуваем ту ю дапамогу, цепельню, з якой да нас адносяцца савецкія людзі. Многія мае землякі ў Балгарыі актыўна ўдзельнічалі ў камсамоле. Сярод нас ёсьць 7 членоў Балгарскай камуністычнай партыі. І зараз, у Мінску, мы працягваём грамадскую працу. Шмат наших студэнтаў прымусілі ўдзел у тэарэтычнай канферэнцыі, прысвечанай 60-годдзю Вялікага Каstryчніка. Разам з усёй моладзю ўніверсітэта мы актыўна ўключыліся ў сацыялістычнае спаборніцтва за права падпісі Радарт Ленінскага камсамола ЦК КПСС да 60-годдзя Вялікай Каstryчніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Зараз я займаюся на IV курсе факультэта прыкладнай матэматыкі на кафедры «Метады аптымальнага кіравання». Адчуваю сябе шчаслівай, што маю магчымасць вывучаць спецыяльнасць пад кіраўніцтвам вядомага вучонага, кіраўніка кафедры Р. Габасава.

Калі мы гутарылі з Марынай, у пакой знаходзіліся яе сябры. Мы запыталіся ў іх, якую песню яны хацелі б заспяваць у святочнай калоне. Балгарскія студэнты дружна адказалі: «Гімн дэмакратычнай моладзі свету».

Два гады назад ІСА ДАВОРЫ закончыў механіка-матэматычны факультэт нашага ўніверсітэта. Зараз ён працягвае вучобу ў аспірантуры.

— У нашай краіне, — рас-

казае Іса, — у сувязі з палітычнымі пераваротамі 1973 года палітычныя дэмманстрацыі заборонены. Парушэнне гэтага закона праследуецца ўрадам.

Мы, студэнты з Афганістана, кожны год прымаем актыўны ўдзел у першамайскай дэмманстрацыі, якад праходзіць у Мінску. Звычайна афганскія студэнты крощаць у калоне Мінскага маторнага завода, з работчымі якога ён звязвае даўніе сябровіцтва.

У трэці раз ЮНУС КОЙТА з Гвінеі будзе сустранаць 1 Мая ў Беларусі. Юнус — студэнт II курса механіка-матэматычнага факультэта нашага ўніверсітэта.

— Святкаванне Першамая ў СССР — усіхваліваю заўважае Юнус, — дэмманструе салідарнасць савецкага народа з працоўнымі ўсяго свету. Ваша краіна з'яўляецца для нас прыкладам. Народ распублікі Гвінеі накіроўвае ўсе намаганні на перамогу сацыялізму у краіне і на вызваленне Афрыкі ад каланіяльнага гнёту. І мы вімоў у сваю перамогу.

НГО АНЬ ТҮЕТ прыхадзіла з В'етнама. Вучыцца на трэцім курсе факультэта прыкладнай матэматыкі. Яна не была на радзіме трэх гадоў.

— За гэты час там шмат што змянілася, — расказае Нго Ань. Самай знамянальнай дэмманстрацыяй на радзіме для яе было першамайскае свята 1973 года на плошчы Бадзінь. Тады, за дзень да свята, апошні амерыканскі салдат пакінуў в'етнамскую зямлю.

У дзень 1 Мая мne хацела ся быць на радзіме, несці в'етнамскі сцяг па вуліцах нашай сталіцы. Я не маю такой магчымасці. Толькі ж мne здаецца, не гэта галоўнае, а тое, што мы змагаємся за мір, братства, роунасць. Тут, у Мінску, у мяне шмат сябру, з якімі я пайду на першамайскую дэмманстрацыю. У нас сябры на ўсей планеце.

У. ДЗЯТЧЫК,
М. КУРГАНСКИ.

ТЫ ВЫВУЧАЕШ МАТЕМАТИКУ

«...Калі вы хоцеце ўдзельнічаць у вялікім жыцці, то напаўняйце сваю галаву матэматыкай, пакуль ёсьць хату магчымасць. Яна зробіць вам потым вялізную дапамогу ва ўсёй вашай працы... Матэматыка дысцыплінне розум, прывучае да лагічнага мыслення. Нездарма гавораць, што матэматыка — гэта гімнастыка разуму». Гэтыя слова М. І. Калініна адносяцца ў першую чаргу да студэнтаў.

У ВНУ няма пастаяннага кантролю, няма дзённіка... Каб гэта не ўяло ў зман, не рас slablіj сябе, штодзённа ўпартасці і настойліва працу! Вельмі важна не ўпусціць асноўных паняццяў на лекцыях, інакш далей нічога не зразумееш. Тут нельга адкладваць на потым. Толькі рэгулярныя заняткі дадаць вынік, таму трэба штодзённа планаваць самастойныя заняткі матэматыкай.

Трэба падкрэсліць, што практичныя заняткі не з'яўляюцца толькі практикаваннем для замацавання матэматыку, прачытанага на лекцыях. Шмат чаго тут вывучаецца дадаткова (не вывучалася на лекцыях!), таксама як не ўсе пытанні лекцыйнага курса могуць быць замацаваны з дапамогай прыкладаў і задач з-за недахопу часу, які адвон-

дацца на вывучэнне праграмы матэматыку. Усё гэта патрабуе асабліва інтэнсіўнай працы для авалодання прадметам.

Лекцыі неабходна канспектаваць, выкарыстоўваючы скрачэнні і ўмоўныя знакі, ствараючыся запісцем галоўной сутнасці расказанаага, а не літаральна слова лектара, г. зн. запісцем вызначэнні, фармуліроўкі тэрэм, матэматычныя вылічэнні і малюнкі, якія робіцца на дошцы лектар. Пры канспектаванні пакідай абавязкову палі (да адной трэці шырыні старонкі), вылучаючы раздзелы, загалоўкі, падкressлюючы асноўнае.

Старайся засвоіць матэматыку на лекцыях, працаўшы над асэнсаваннем матэматыку разам з лектарам, але не механічна пісаць толькі канспект. Дома трэба прачытаць свой канспект, дапоўніць яго, калі трэба, з падручніка, вылучыць не зразумелыя месцы і зрабіць неабходныя тлумачэнні на палях. Калі ж прапусціў якую-небудзь лекцыю, то яе абавязкову трэба вывучаць па падручніку або канспекту сябра, дабіваючыся пойната разумення. Памылка многіх студэнтаў у тым, што яны ў першую чаргу стараюцца запомніць прачытанага, а імкненне сур'ёзна разбарацца ў гэтym адно-

сцца на другі план або на потым. Рабі якраз наадварот. Спачатку дабіся поўнага разумення матэматыку, падчаркні яго і запомні асноўны змест. Перад кожнай лекцыяй успомні матэматыку папярэдній, паглядзі свой канспект, падручнік, выканай кантрольныя заданні, калі такія былі.

Да практичных заняткаў рыхтуйся рэгулярна. Калі не атрымліваецца рашэнне задачы, звярніся да сябра, да дапаможніка.

Ніколі не перапісвай гатоўных рашэнняў. Разбірайся ў іх, а потым рашы самастойна. Перад заняткамі грунтоўна вывучы і запомні неабходныя тэарэмы і формулы. Памяць павінна выкарыстоўвацца з поўнай нагружкай, але толькі ў саюзе з разуменнем. Праўда, студэнта нярэдка падвядзяць прагалы ў ведах па курсу сярэднія школы. Канешне, мно-гася паступова забываеца, а карысташца прыдзеца і асноўным элементарнымі функцыямі, чарціць іх графікі, рашаць ураўненні і няроўнасці, праводзіць трыганаметрычныя і лагарыфмічныя пераўтварэнні. Пры неабходнасці падчаркніце ці іншое пытанне са школьнага курса, а з сабой заўсёды бяры дапаможнік па матэматыцы.

Выдатніца вучобы студэнтка IV курса біялагічнага факультета Ганна Лазаковіч на занятках у лабараторы.

Фота Л. СУШКЕВІЧ.

Абмеркавалі надзённыя пытанні

21 КРАСАВІКА АДДЗЯЛЕННЯ ЧАРГОВАЕ ПАСЯДЖЕННЕ КАМІТЭТА КАМСАМОЛА ГІСТАРЫЧНАГА ФАКУЛЬТЕТА, БЫЛІ АБМЕРКАВАНЫ ПЫТАННІ РАБОТЫ ШКОЛЫ КАМСАМОЛЬСКАГА АКТЫВУ, ПРАВЯДЗЕННЯ ПАЛІТІФАРМАЦІИ У ГРУПАХ I НА КУРСАХ, АБ РАБОЦЕ СЕКТАРА ДРУКУ КАМІТЭТА КАМСАМОЛА, АРГАНІЗАЦІІ

ІДЭАЛАГІЧНАГА СТУДЕНЦАГА АТРАДА I ІНШ.

Адказная за сектар інфармацый і кантролю аспрантана Вера Сяргеевна расказала аб спраўах і патрабах першай універсітэце школы камсамольскага актыву. Яна ўнесла камітэтныя прапановы па паліпшэнню работы школы падзяліць факультеты школы на секцыі, зборы на пасяджэнні тых актывістаў, якім дана лекцыя прынясе карысыць, а не збіраць усіх агулам.

На камітэце былі адзначаны лепшыя актыўныя па арганізаціі і кантролю за правядзеннем палітіфармациі — першакурсніца аддзялення

гісторыі Вольга Грыгарович і адна з ідэалагічнай работу на аддзяленні філасофіі Леанід Мельнік.

Камсамольскі камітэт абмеркаваў і зацвердзіў кандыдатуры студэнтаў, накіраваных у першы і адзіны ў краіне ідэалагічны атрад на правах СБА, які будзе працаўшы з замежнымі турыстамі. Туды увайшлі лепшыя студэнты факультета, якія добра ведаюць англійскую, нямецкую або французскую мовы. Усе яны займаюцца ў школе экскурсаводамі. Камандзірам гэтага атрада назначана студэнтка IV курса аддзялення гісторыі Ала Мурзіна, камісарам — другакурснік гэтага

аддзялення Павел Цершковіч.

Ф. БАРОДКІНА,
Я. ДУБРОУСКІ.

Цікавая сустрэча

СТУДЭНТЫ ПЕРШАЙ ГРУПЫ II КУРСА ЮРЫДЫЧНАГА ФАКУЛЬТЕТА ВЫРАШЫЛІ АРГАНІЗАВАЦІЯ ЛЕКТОРЫЙ АБ АМЕРЫЦЫ.

Ініцыятары запрасілі ўдзельніцаў у ім загадычны кафедры дзяржаўнага права прафесара Анатоля Аляксандравіча Галайко. Професар А. Галайко часта бывае за мя-

жой, гэта цікавы, эрудіраваны чалавек, які нарыстаеца ў студэнтаў заслужаным аўтарытэтам і павагай. Анатолій Аляксандравіч згадзіўся падзяліцца сваімі ўражаннямі аб пaeзды на ЗША. Цэлый дзве гадзіны працягвалася захапляючее вуснае падарожжа, якое супрападжалася паказам слайдau, фатаграфій, сувеніраў. Мы пападалі то ў гарадок Дзінснэ, то ў Чынага, хадзілі па Брадвею, знаёміліся з харрактарамі і нормамі амерыканцаў. Калі расказ прафесара падышоў к канцу, хацелаася слухаць яшчэ, супастаўляць, дадвадацца, разважаць.

В. СТРЭМКОУСКАЯ,
Л. АСТАПЕНКА.

ПА БДУ

ІНФАРМАЦІЯ

Кнігі вучаць дабру

НЯДАУНА У ГОСЦІ ДА СЛУХАЧОУ ПАДРЫХТОУЧАГА АДДЗЯЛЕННІЯ ГРУПЫ ФІЛОЛАГАУ ПРЫШOU ПІСЬМЕННІК І. ГРАМОВІЧ. НАМ НАДОУГА ЗАПОМНІЦЦА ГЭТА СУСТРЭЧА.

Іван Іванавіч амаль рабескі нашай Савецкай дзяржавы. Але, нягледзячы на ўзрост, ён вельмі вясёлы, жыццярадасны чалавек, хутка знаходзіць контакт з аўдытарамі. Ян сказаў сам пісменнік, ён заўсёды адчувае сябе настайнікам.

— Педагог жыве ў маймінскіх сэрцах. Бо я скончыў педагогічны інстытут і наставіў кіруху працаўшы па спецыяльнасці.

Творы Грамовіча вучыць дабру, вучыць змагацца са злом. Пісменнік пазнаёміў нас са сваімі новымі творамі.

А. НОВІКАУ, слухач падрыйхтоўчага аддзялення.

Дзень навукі

На гістарычным факультэце прайшоў дзень навукі, у якім прынялі ўдзел усе студэнты і выкладчыкі. З дакладамі і навуковымі паведамленнямі выступілі ўдзельнікі студэнцкіх наўкоўных гурткоў, студэнты вячэрняга і завочнага аддзялення, дыпломнікі.

На здымку: выступае студэнт другога курса аддзялення філасофіі А. Гаўрына.

Фота У. КАРАГІНА.

Самая складаная фігура ў студэнцкім асяроддзі — троечнік. Нават з двоечнікамі лягчэй — іх самым банальнym чынам выключаюць з ВНУ. А вось троечнік... Яго даследавалі і неheadні, не скрывалі трывогі — пасрэдныя веды, значыць, у будучым пасрэдныя спецыяліст. Ён у нас даўно разабран на састаўныя, «раскладзен на катэгорыі»:

групп універсітэта давялося пачуць наступны маналог:

— Чаму ў мяне тройкі? Усё з-за адсунасці часу. Я вельмі захапляюся, люблю кіно, амаль кожны вечар у філармоніі, выставачных залах. Максім Канчалоўскі прыязджай са сваімі праграмамі, тыдзень пасля

ПРАБЛЕМЫ I

вучылішча пайшоў. Паступіў, усё, але потым кінуў. Працаўшы... А на наступны год ужо ў ВНУ...

— БУДУЧУЮ РАБОТУ ДОБРА УЯЎЛЯЕШ? ТАБЕ ПАДАБЕЦЦА ТВАЯ ПРАФЕСІЯ!

— Пакуль што не ведаю. Адкажу пасля размеркавання.

— РАЗМЕРКАВАННЕ ІДЗЕ ПА БАЛАХ, ТАКІМ ЧЫНАМ УСЁ ЗАЛЕЖЫЦЬ АД ТВАІХ АДЗНAK...

— ... якія тройкі.
— ЧАМУ?

— Вы ведаце, я гультай.

— АЛЕ ГЭТА ЯКАСЦЬ НАБІТАЯ. ЯК ТЫ ВУЧЫЎСЯ Ў ШКОЛЕ?

— У атэстаке толькі тройкі. А тут, каб добра вучыцца, трэба днімі і начамі сядзець над падручнікамі. У нас выдатнік заўсёды корпаецца ў літаратуры, дробязі, дэталі вучыць... Я люблю рабяць кемлівых, якія — пачытаў раз, пагледзеў і — пайшоў здаваць.

— РАСКАЖЫ ПРА СВОЙ РАСПАРАДАК ДНЯ.

— Які там распарадак! У нас занятыя вельмі нязручна пастаўлены — прыблізна з дванаццаці днія да шасці вечара. Раніцай паспіш да абеду, а ўвечары прыйдзеш з лекцый — галава баліць... Кіно люблю...

— А ТЭАТР, КАНЦЭРТНЫЯ ЗАЛЫ?

— З тэатрам... тугавата.

— СУМНА ЖЫВЕШ.

— Сумна...

— ЁСЦЬ ЯКАЯ-НЕБУДЗЬ СІСТЕМА ПАДРЫХТОУКІ ДА ЭКЗАМЕНАУ!

— У сесию сяджу, чытаю.

Нават ноччу.

— АЛЕ Ж ГЭТА ШТУРМАЎШЧЫНА! ВАЛАСЫ ХУТКА ВЫПАДАЦЬ БУДУЦЬ.

— Валасы, так... А што зро-біш.

— КАЛІ ШЧЫРА, НА ЭКЗА-

МЕНАХ ШПАРГАЛКАМІ КАРЫСТАЕШСЯ!

— Хто імі не карыстаеца?! Выдатнікі, праўда, ідуць так, спустымі... Але я сам не пішу, бяру чужыя.

— І УДАЕЦЦА?

— Як павязэ...

Яму было не па сабе. Размова ішла не з прыемных. Чалавек не апраўдаў сябе зневешне. Так і гаварыў: гультай. Але, напэўна, ён апраўдаў сябе ўнутрана, бо жыў, не мяньячы сваё жыццё. Я ўспомніла, ён яшчэ згадзіўся, што кожны чалавек стварае сябе сам, і сказаў, што амаль ці не з панядзелка збіраеца ўзяцца за разум. Але нешта перашкаджала здзейсніць добрыя намеры. А можа, не знайшлося са праўднага сябра, трэцяга плячы.

І ўсё ж, чаму такое шэрэжыццё? Я спыталася: «Ты не хадзіш пайсці з інстытута, як некалі з вучылішча?» — «А што я буду потым рабіць? Армія? Зноў паступаць? Наўрад ці паступлю я потым...» Ён сам разумеў, што справа ў змене зневешніх абставін. Калі ж, калі складваюцца гэтыя «ўнутраныя абставінныя», гэта інертнасць, гэта ляята? На першым курсе ўсе роўныя, нікто не думае аб дрэвных адзнаках, не запісвае сябе ў троечнікі.

Усе роўныя, але розныя. Як лакмусавая папара — адносіны да вучобы. Мой субяседнік не змог увабраць сябе аднадзінную ісціці: то, хто прыйшоў у ВНУ, павінен вучыцца. Павінен.

Прыняўшы на сябе груз абавязкаў, мы атрымліваем і задаваленне ад іх выканання, і радасць маленкіх перамог.

РАМОНАК

КЛУБ АМАТАРАУ ПРЫРОДЫ

Яшчэ парадайна нядайна дзікія жывёлы на тэрыторыі Беларусі знаходзіліся на грані поўнага знікнення — сумны вынік войні, стыхійных няшчасцяў, неабмежаванага палявання.

Бясільныя што-небудзь зрабіць супраць бешанага націску шматлікай раці аматараў вострых адчуванняў і нахівы, дарэвалюцыйныя вучоныя рабілі самыя замрочныя прагнозы адносна прыродных багаццяў краю. Так, вядомы ў мінукім прафесар Шнітнікаў пі-

ЛЕСІ ЧАЛАВЕК

саў, што апошнія бабры знікнуць пры жыцці яго пакалення. Такі ж лёс чакаў ласёў, аленяў, сабалёў, гарнастаяў і многіх іншых жыхароў беларускіх лясоў. Магчыма, падобныя меркаванні вучоных і апраўдаліся б, калі б не Вялікая Каstryчніцкая сацыялістычная рэвалюцыя.

У першыя ж гады Савецкай улады найбольш цікавыя ў прыродных адносінах тэрыторыі рэспублікі былі ўзяты пад дзяржаўную ахову, дзе створаны зараз вядомыя запаведнікі Белавежская пушча і Бярэзінскі. Для работы прыцягнулі лепшых спецыялістаў — лесаводаў, паліўніцтвазнаўцаў, заолагаў, батанікаў.

Тут забаранілі паляванне, рыбалоўства, нарыйтоўку драўніны, падсечку дрэў, выпас жывёлы, нарыйтоўку сена, лекавых раслін, ягад, насення, пладоў і грыбоў, здабычу выкапнія. Спынілі прымяненне ядахімікатаў. Дзікіх звяроў сталі рэгуляруна падкормліваць.

У месцах найбольшай канцэнтрацыі жывёл устанавілі пастаянныя саланцы, стварылі штучныя вадаёмы. Прыышлося таксама зрабіць адстрэл празмерна распладзіўшихся вадкоў і хвояных жывёл.

Штатным работнікам запаведнікаў, канешне, наўрад ці ўдалося б з усім гэтым справіцца. На дапамогу да іх прыйшлі шматлікія аматары прыроды, шматлікія грамадскія інспектары.

Зараз у Белавежскай пушчы 285 відаў млекакормячых, а ў Бярэзінскім запаведніку — 50 відаў млекакормячых, 197 відаў птушак, 13 відаў паўзуноў і земнаводных. Спакойна пасуцца ў лясных гушчарах зубры, ласі, алені. Па берагах рэчак клапатліва снуюць норкі, андатры, выдры. Будуюць гнёзды качкі, гусі, кулікі. Такуюць гуշчары, курлычыцы жураўлі. Баброў у Бярэзінскім запаведніку развялося столькі, што іх ужо адлюўлююць для расселення ў іншых месцах.

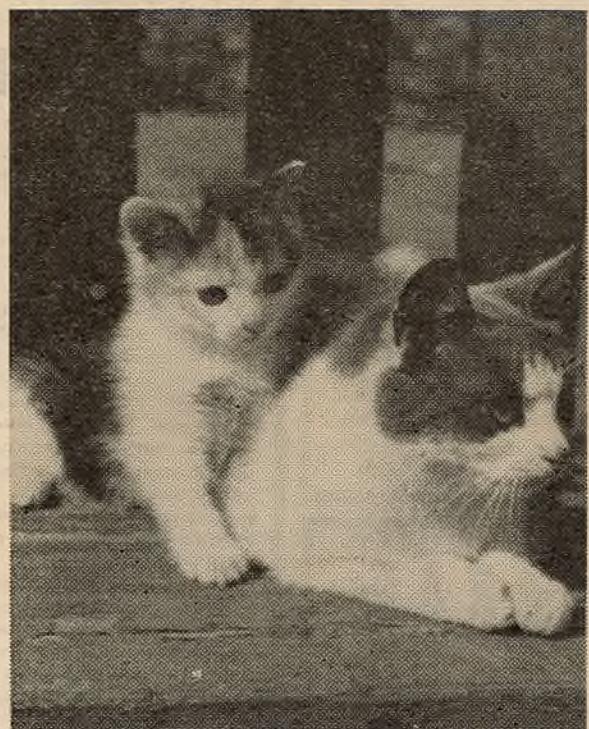
НЕЧАКАННАЯ СУСТРЭЧА

Ішоў я нядайна з сябрамі дадому. Пры набліжэнні да інтэрната мы звярнулі ўвагу на вялікі птушыны шум. Над адным дрэвам хмарай кружыліся галкі і варони. Яны з дружнымі крыкамі то паддялілі да дрэва, то зноў аддялілі. Нам стала цікава, і мы вырашылі паглядзець, што будзе далей.

Прыгледзеўшыся, мы заўважылі каршуна, які сядзеў на самай вяршы-

ні дрэва і нешта тримаў у кіпцюрах. Даўшы вось яно што! Галкі і вароны не давалі драпежніку расправіцца са сваёй ахвярай. Каршун, відаць, і сам зразумеў, што яму не вытрымаш птушынай атакі. Ён раптам узім'яўся ўгару і выпусціў здабычу. На наша здзіўленне, з яго смяротных абдымкаў выледец верабей зінкі блакітнай прасторы.

А. ВЫРВІЧ.

За спіною маці.

Фота Н. ДОРАШ.

ЗАГАДКА ГІГАНЦКІХ ТРАЎ

На Камчатцы, Курильских астравах і Сахаліне сустракаюцца травяныя джунглі, у якіх схаваецца і конік. Такія травы ў сяродняшнім паласе СССР дасягаюць у вышыню каля 1 м, а на Далёкім Усходзе вымахваюць у два чалавечыя росты. За суткі сцябло можа падоўжыцца на 20 см.

Гэты гігантызм траў даўно ўжо інтрыгую батанікаў. Галоўную ролю тут, мабыць, іграюць урадлівія вулканічныя глебы. Але гэта толькі здагадка. «Дрэзды», выклікаючы бурны рост траў на Далё-

кім Усходзе, пакуль што не знайдены.

Экспедыцыі Біёлагічнага джунглі, у якіх схаваецца і конік. Такія травы ў сяродняшнім паласе СССР дасягаюцца і вымахваюць у вышыню каля 1 м, а на Далёкім Усходзе вымахваюць у два чалавечыя росты. За суткі сцябло можа падоўжыцца на 20 см.

Разгадка тайны гіганцкіх траў дае ключ да павышэння ўраджайнасці сельскагаспадарчых культур.

СПРАВЫ СЯБРОУ ПРЫРОДЫ

У наш час праблема аховы прыроды — адна з самых актуальных. Аб ёй шмат пішуць, шмат гавораць. А што робяць непасрэдна побач з намі?

Сёмы год існуе на біялагічным факультэце дружины аховы прыроды, якая была створана па ініцыятыве са міх студэнтаў.

Давайце паціківімся, чым займаюцца яе члены.

Канкрэтныя справы залежаць ад пары года. Зімой студэнты заняты ў асноўным барацьбой з «ёлачнікамі».

Уясноў яны ахоўваюць прыгажуні-бярозкі ад шматлікіх «любіцеляў» бярозавага соку. Але і вясной, і летам, і восенню галоўны на прамак работы — барацьба з браканьерамі. Выязджаюць студэнты ўсёй дружины у лес. Правяроюць у паліўнічых наяўнасць ліцэнзій на права адстрэлу звяроў і птушак, дакументы на стрэльбы. Сочаць, каб адстрэльвалі толькі тэх жывёл, паляванне на якіх дазволена законам. Шмат турбот прыносяць браканьеры-рыбаловы. Калі паліўнічыя не так ужо часта адражваюцца на парушэнне існуючых правілаў, то рыбаловы не вельмі стрымліваюцца сябе ў рамках дозволенага. Таму летам у члену дружины шмат работы на Мінскім моры.

Адны з самых актыўных членоў нашай дружины — Барыс Аношанка, Вольга Траццякова, Ігар Суракоў, Дэмітрый Тэльтман. Кожны з іх лічыць, што быць актыўным членам дружины — значыць аддаваць значную частку вольнага часу на справу аховы прыроды.

У гэтым годзе ў арганізацыі дружины аховы прыроды адбыліся значныя змены. Аб іх расказаў Сяргей Фацеев.

На некалькі дзён ездзіў у Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя М. В. Ламаносава член дружины студэнт III курса біяфака Д. Тэльтман. Ён пазнаёміўся з работай дружины маскоўскіх студэнтаў. У іх ёсць чаму павучыцца. Па ўзору масківічоў у нашай дружыне зараз створаны трох сектары. Калі раней члены дружины

удзельнічалі па чарзе ва ўсіх мерпрыемствах, то зараз кожны сектар будзе займацца толькі адной пэўнай справай. Сектары наступныя: па барацьбе з браканьерамі-палаўнічымі, браканьерамі-рыбаловамі і сектар прапаганды. Апошні будзе падтрымліваць сувязь з іншымі арганізацыямі адпаведнага профілю, а таксама з камітэтам камсамола ўніверсітета, з універсітэцкай газетай. Работай трох сектараў кіруе штаб дружины аховы прыроды. Яго старшыней выбраны студэнт III курса біялагічнага факультэта Вячаслав Казак.

— Параўноўваючы работу нашай дружины з работай маскоўскіх студэнтаў, мне хочацца звярнуць увагу на то, што ў МДУ дружины аховы прыроды з'яўляецца агульнауніверсітэцкай. Там у работе ўдзельнічаюць студэнты розных факультэтаў. У нас жа працуяць толькі студэнты біяфака, — дапаўняе сябра Барыс Аношанка. — А мы б вельмі жадалі наладзіць сувязі з іншымі факультэтамі. Гэтыя сувязі могуць быць рознымі. Галоўнае, безумоўна, непасрэдны ўдзел у справах нашай дружины. А чаму б, напрыклад, юрыстам не працуяць нам некалькі лекцый аб наших правах і абавязках? Дапамога нам вельмі патрэбна.

Калі я спыталася, куды звяртацца тым, хто жадае ўступіць у дружыну, мне адказаў:

— Чакаем усіх жадаючых на біяфаку ў пакоі № 725.

А. ПАРАХНЕВІЧ.

НАШ ЗААПАРК

Часта на вуліцы Ціміразева, што ў Гродна, можна бачыць такую з'яву. Малыш цягне свайго бацьку ці маці да варот, на якіх вялізнымі літарамі выведзена: «Заапарк», і глядзіць на старэйшыні такімі выразнымі вачатамі, што тыя не вытрымліваюць і ўліваюцца разам з дзецьмі ў паток, які цячэ на сустрэчу з чаруючым светам жывёл.

Раней, у час буржуазнай Польшчы, у Гродна на месці цяперашняга будынка сельскагаспадарчага інстытута размяшчалася гімназія імя Адама Міцкевіча. У гэтым гімназіі біялогія выкладаў Ян Каханоўскі, які вельмі любіў прыроду свайго краю і абышоў разам з вучнямі ўсю Гродзенщыну. З кожнага паходу энтузіясты прыносялі ўсё новыя новыя жывёлы для жывога кутка, які дзейнічаў у гімназіі. Куток хутка разросся настолькі, што не было сродкаў на яго ўтриманне.

Але Ян Каханоўскі знайшоў выхад: ён арганізуе «Таварыства аматараў прыроды», вызначае членскія ўзносы. І гэта дапамагло. Паяўляючыся сродкі, паяўлялася новатчыцкія набыцці жывёл з паўднёвых краін. Калекцыя паступова расширалася і перарасла патрэбы гімназіі. Да Каханоўскага прыходзіць думка аб заапарку, і ён разам з дэлегацыяй аматараў жывёл ідзе ў гарадскі магістрат. Спроба была ўдалай. Пад заапарк была выдзелена

плошча ў чатыры гектары. Каханоўскі разам са сваімі вучнямі расчышчалі месца, будзе вальверы, але спраўвіцца з бетаніраванымі дарожкамі яны былі не ў сілах. Тады Каханоўскі праціцца ваянага каманданта горада (ён быў членам «Таварыства аматараў прыроды») аб дапамозе. Той выконвае просьбу і пасылае на дапамогу салдат з гаўгівых вахтаў.

У 1927 годзе заапарк раскрыў свае дзвёры перад першымі наведальнікамі. Ён быў створаны толькі энтузіястамі людзей, якія гораюць любіць прыроду. Польскія буржуазныя ўлады не патрацілі на гэта ні капеекі.

У 1939 годзе, пасля ўяднання Заходняй Беларусі, заапарк становіцца набыткам рэспублікі, хутка расшыраецца і ўжо ў 1941 годзе налічвае больш як 400 экземпляраў прадстаўнікоў фауны з розных куткоў свету.

Цяпер заапарк мае шырокія сувязі з многімі заалагічнымі садамі краіны, а таксама з нашымі цыркамі. Яго звяроў можна ўбачыць на многіх цырковых прадстаўленнях. Дураў, Філату, Безано і іншыя вядомыя дрэсіроўшчыкі працуяць з выхаванцамі заапарку.

Хутка заапарк будзе святкаваць свой 50-гадовы юбілей. Ужо амаль паўвека сюды прыходзяць людзі, і заапарк прыносяць ім шчасце сустрэчы з шудоўнымі светам жывёл.

Г. ГАУРЫЦКІ.

ПАСТАНОВА

СУМЕСНАГА ПАСЯДЖЭННЯ МЯСЦКОМА І РЭКТАРАТА БДУ ІМЯ У. І. ЛЕНИНА «АБ ПРАВЯДЗЕННІ КОНКУРСУ ПА КУЛЬТУРЫ ВЫТВОРЧАСЦІ І АХОВЕ ПРАЦЫ ў 1977 г.»

З мэтай шырокага прыцягнення прафесарска-выкладчыцкага і вучэбна-дапаможнага саставу, інжынерна-тэхнічных работнікаў, рабочых і службачых універсітэта да распрацоўкі і правядзення мерапрыемстваў па павышэнню культуры вытворчасці і аздараўленню ўмоў працы рэктар і мясцовы камітэт пастановілі:

1. Аб'явіць на 1977 год конкурс па культуре вытворчасці і ахове працы ў Белдзяржуніверсітэце імя У. І. Леніна.

2. Абавязаць кіраўнікоў факультэтаў, кафедр і іншых падраздзяленняў універсітэта сумесна з прафсаюзнымі бюро стварыць камісіі для арганізаціі, правядзення і падвядзення вынікаў конкурсу і ў месачны тэрмін распрацаўваць мерапрыемствы на 1977 год, накіраваныя на павышэнне культуры вытворчасці, бяспекі выканання работ, абліячэнне і аздараўленне ўмоў працы, паляпшэнне санітарнага стану на факультэце, кафедрах ці іншым падраздзяленні універсітэта і за бяспечыць іх выкананне з шырокім прыцягненнем прафесарска-выкладчыцкага і вучэбна-дапаможнага саставу, інжынерна-тэхнічных работнікаў, рабочых і службачых універсітэта.

3. Асноўнымі паказыкамі ацэнкі культуры вытворчасці і аховы працы з'яўлююцца:

— укараненне новай тэхнікі і

тэхналогіі, якія паляпшаюць умовы працы, механізацыя і аўтаматызацыя вытворчых працэсаў, герметызацыя абсталявання, дасканалых сістэм блакіровак і агарожаў небяспечных вузлоў, вузлоў і механізмаў;

— выкананне мерапрыемстваў па ахове працы, уключаючых у пагадненне па ахове працы, а таксама распрацоўка мерапрыемстваў і прапаноў, намечаных у гэтым плане на будучыню;

— рацыянальная арганізацыя рабочых месц, якая забяспечвае высокапрадукцыйныя, здаровыя і бяспечныя ўмовы працы;

— забеспечэнне нормальна-га стану паветранага асяроддзя і асветленасці, наяўнасць санітарна-бытавых памяшканняў, утрыманне рабочых месц, карпусоў, лабаратарый, кабінетаў і г. д. у адпаведнасці з правіламі тэхнікі бяспекі і санітарнымі нормамі;

— укараненне тэхнічнай эстэтыкі, выкананне рэкамендацый па рацыянальнай каліяровай аздобе займаемых памяшканняў;

— утрыманне і эксплуата-

ция аб'ектаў павышанай не-бяспечнасці ў адпаведнасці з патрабаваннямі правілаў тэхнікі бяспекі;

— здзяйсненне мерапрыемстваў па памяшканню вытворчага шуму і вібрацыі да ўзроўню ніжэй крайне дапускаемых нормаў;

— забеспечэнне супрацоўнікаў і студэнтаў спецацдзяленнем, спецацдзяленнем і аховынімі сродкамі ў адпаведнасці з галіновымі нормамі бясплатнай выдачы спецацдзялення, спецацдзялення і засцерагальных прыстасаванняў;

— паляпшэнне грамадскага харчавання супрацоўнікаў і студэнтаў;

— паляпшэнне масавай фізкультурнай работы;

— зніжэнне ўзроўню вытворчага траўматызму, адсутнасць выпадкаў траўматызму з інвалідным выходам;

— паляпшэнне навучання і нагляднай агітацыі па пытаннях бяспекі працы, арганізацыя стэндаў і куткоў па тэхнікі бяспекі.

4. Для правядзення агульна-універсітэцкага агляду па культуры вытворчасці і ахове працы і падвядзення яго выні-

каў стварыць агульнауніверсітэцкую камісію ў саставе:

старшыня камісіі — прарэктар па вучэбнай работе А. Малышаў,

У. Паўлоўскі — старшыня прафкома БДУ,

М. Цырульнікова — загадчыца паліклінічнага аддзялення.

5. Устанавіць, што калектывы кафедр, факультэтаў, навукова-даследчых лабаратарый, аддзелаў адміністрацыйнай і гаспадарчай часткі і іншых падраздзяленняў універсітэта, якія дабліся лепшых паказыкаў у конкурсе, узнагароджваюцца:

а) факультэт, які заняў першае месца сярод факультэтаў прыродазнаўчых навук, — Ганаровай граматай з прысваеннем звання «Факультэт высокай культуры вытворчасці і ахове працы» па выніках конкурсу 1977 г.,

б) факультэт, які заняў першае месца сярод гуманітарных факультэтаў, — Ганаровай граматай з прысваенем звання «Факультэт высокай культуры вытворчасці і ахове працы» па выніках конкурсу 1977 г.,

в) кафедры, якія занялі першае месца на прыродазнаўчых факультэтах, — Ганаровымі граматамі з прысваенем звання «Кафедра высокай культуры вытворчасці і ахове працы» па выніках конкурсу 1977 г.,

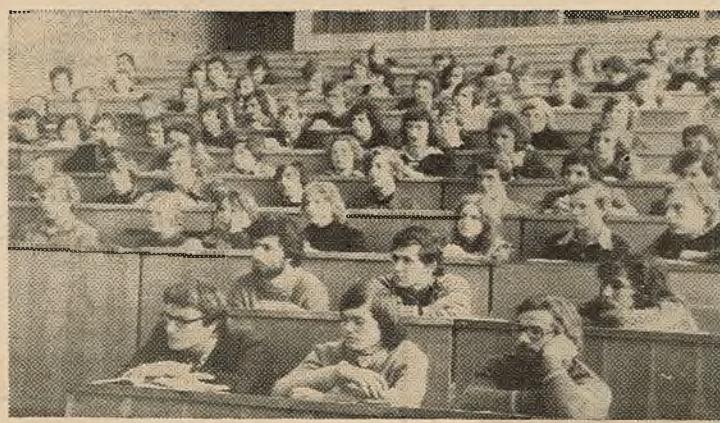
г) кафедры, якія занялі першае месца на гуманітарных факультэтах, — Ганаровай граматай з прысваенем звання «Кафедра высокай культуры вытворчасці» па выніках конкурсу 1977 г.,

д) агульнауніверсітэцкую кафедру, якая заняла першае месца, — Ганаровай граматай з прысваенем звання «Кафедра высокой культуры вытворчесці» па выніках конкурсу 1977 г.,

е) аддзел адміністрацыйнай гаспадарчай часткі, навукова-даследчая лабараторыя і іншыя падраздзяленні універсітэта, якія дабліся лепшых паказыкаў, — Ганаровай граматай з прысваенем звання «Кафедра высокай культуры вытворчесці» па выніках конкурсу 1977 г.,

6. Устанавіць, што асобы, якія прынялі найбольш актыўны ўдзел у арганізацыі і правядзеніі грамадскага агляду па культуры вытворчесці і ахове працы, узнагароджваюцца Ганаровымі граматамі універсітэта.

7. Камісіям па арганізацыі і правядзеніі конкурсу падвесці вынікі ў снежні 1977 г., абмеркаваўшы іх на вытворчых нарадах.

Напярэдадні 60-гадовага юбілею Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашым універсітэце адбываюцца сустэрчи з ветэранамі партыі, вайны і працы.

На фізічным факультэце студэнты сустэрліся з удзельнікамі грамадзянскай вайны, камсамольцам 20-х гадоў Уладзімірам Сяргеевічам Іванісавым. Шмат цікавага расказаў ён будучым фізікам.

НА ЗДЫМКАХ: выступае У. С. ІВАНІСАУ.

Фота К. ГЕРМАНА.

ШКОЛА АЗДАРАЎЛЕНЧАГА АРЫЕНТАВАННЯ

(Пачатак у № 10).

Асабліве значэнне ў арыентаванцы мае ўвага. Арыентаванне патрабуе ад займаючыхся шэрагу навыкаў, уменияў, ведаў тэхнікі і тактыкі, псіхалогіі і фізіялогіі спорту. Заняткі па арыентаванню складаюцца з падрыхтоўчай, асноўнай і заключнай часткай. Асаблівасцю падрыхтоўчай часткі ўрока ў арыентаванні з'яўляецца правядзенне пасля агульной і специяльнай размінкі (якай працэспадарчай размінкі) умацавання сардэчна-судзістай, дыхальнай, мышачнай, нервовай і іншых сістэм арганізма) тэхнічнай размінкі, якая ўключае шэраг элементаў тэхнікі арыентавання (читанне карты і мясцовасці, супастаўленне іх, вакамернае выяўленне азімутаў на азімуты, вакамернае вызначэнне вышыні дрэў і г. д.).

У асноўнай частцы ўрока ставіцца задача развіцця ў удасканаленне рухальных якасцей (агульнай і специяльнай выносливасці і г. д.), вывучэнне і удасканаленне элементаў тэхнікі і тактыкі, арыентавання, псіхалагічная і маральна-вялівая падрыхтоўка спартсмена. У заключнай частцы праследуецца мэта садзейнення пераходове ў дзеянісці шэрагу функцыянальных сістэм арганізма да ўзроўню спакою і асаблівасці сардэчна-судзістай.

З пытанняў тэхнікі арыентавання належыць звярнуць увагу на вывучэнне тапаграфічных умоўных знакаў, затым неабходна навыкацца вызначаць адлегласці на мясцовасці і памеры, вызначаць азімуты і тэхніку азімутальнага руху, чытаць рэльеф мясцовасці, авладаць компасамі ваджаснымі або сістэмамі Адрянаў і ведаць асноўныя праўлы карыстэння ім. Асаблівую ўвагу належыць звярнуць на паслядоўнасць дзеяніяў арыентіроўчыка на этапе, якія зводзіцца да наступнага:

1. Сарыентаваць карту па компасу, рэльефу або сітуа-

цы, па сонцу. 2. Вызначыць азімут і адлегласць да першага кантрольнага пункта (КП). 3. Выбраць асноўныя і спадарожныя арыентыры на этапе. 4. Намеціць асноўны і запасны варыянты руху на этапе. 5. Спланаваць маршрут да першага пункта, затым — да другога арыентыра на этапе і г. д. 6. Намеціць выхад на «прывязку» (пункт на мясцовасці, ад якой бярэцца КП) кантрольнага пункта. 7. Выйсці ў раён КП і ўзяць яго, зрабіць адзнаку на спорткарце. 8. Імліва пакінуць КП і выйсці ў адзначаны раней раён на 50–100 метраў ад КП, каб не прыцягваць іншых арыентіроўчыкаў.

Некалькі парад пачынаюча арыентіроўчыку:

а) у дзень спаборніцтва не мняйце рэжым харчавання,

б) прыезджайце ў цэнтр спаборніцтва загадзя, г) дакладна праверце амуніцыю (компас, аловак, іглу, гадзіннік, планшэт і г. д.), не піце шмат вадкасці перед стартам, е) выканайце агульную і тэхнічную размінку перед стартам з улікам харчавання перадстартовых рэакцый, ж) без асаблівых на тое прычын не сыходзьце з дыстанцыі і старайцеся яе скончыць, з) пасля фінішу неабходна хадзьбу з выкананнем дыхальных практикаванняў, на раслабленне мускулатуры і раўнавагу, каардынацыю рухаў. Пасля гэтага неабходна памыцца і пераапрануцца.

Далейшая павышэнне спартынага майстэрства слухаючай школы магчыма за кошт узделу ў спаборніцтвах «Зялёнае стадыёна», праводзімых абласной секцыяй арыентавання, якія будуть правадзіцца на зорніцу і стадыёне «Минск». Усяго ў 1977 годзе будзе праведзена 13 турнір «Зялёнае стадыёна».

В. АКІМАУ.

В. а. рэдактара В. А. ВОЛЬСКІ.

БУДАҮНІЧАЕ ЛЕТА ЧАКАЕ

Хто не марыць стаць байцом СВА?! Каго не вабяць будоулі, адкрыццё невядомага, знаёмства з новымі мясцінамі! І хоць наперадзе яшчэ і ленцы, і летнія сесіі, а няўрымлівія рамантыкі ўжо збіраюцца ў дарогу рукаюці.

Аб тым, як ідзе падрыхтоўка студэнціх будаўнічых атрадаў БДУ да трэцяга працоўнага семестра, мы папрасілі расказаць намісіка штаба працоўных спраў універсітэта, камандзіра беларускага занальнага атрада СВА імя Веры Харужай, які будзе працаўваць на Малдаўскай ССР, В. ПРОКАШАВУ.

— Веру Акімаўна, вы ўжо не першы раз едзеце камандзірам занальнага атрада ў Малдаўю. Як пачынаўся для вас працоўны семестр?

— У якасці камандзіра беларускага занальнага атрада ў Малдаўю я еду другі раз. З гадамі, як кажуць, волып прыходзіць. А пачынала я радавым байцом у 1964 годзе на будоўлях Беларусі. Потым былі Урал, Сібір, Камчатка. У 1968 г. мне пашанцавала быць у дзяржавнікам упершынай арганізаванага беларускага інтэрната, які працаўваў у ГДР. Быць байцом СВА—ганарова і ў той жа час адказна. Памыляецца той, хто шукае ў атрадзе толькі рамантыкі. У першую чаргу СВА — гэта праца, і часам цяжкая праца. Но студэнцікі будатрады — гэта не проста група сезонных рабочых. СВА — гэта своеасаблівы выхаваўчы калектыв. Менавіта тут прыходзіць да студэнтаў грамадзянская сталасць, умение адказваць за свае справы і ўчынкі.

— Скажыце, калі ласка, колькі студэнтаў будзе працаўваць

нікі, з якімі мы заключылі працоўныя даговоры, не першы раз будуць прымаць нашых рабят. Гэтыя гаспадаркі маюць пэўныя волып. Зараз яны прыступілі да рамонту жыллёвых памяшканняў, добраўпарадкавання тэрыторыі. Нас чакаюць, нам заўсёды там рады.

— Якая падрыхтоўчая работа ўжо зроблена?

— Падрыхтоўка да трэцяга працоўнага ідзе поўным ходам. Зараз штаб праводзіць атэстацию камандзіраў і камісараў студэнтаў БДУ і іншых беларускіх ВНУ. Працаўваць будзем на ўборцы гародніны і садавіны ў адным з передавых раёнаў рэспублікі — Славадзейскім, які па выніках сацыялістычнага спаборніцтва за 1976 год атрымаў пераходны Чырвоны сцяг ЦК КПСС, ЦК ВЛКСМ і ВЦСПС. Мы ганарымся, што беларускія студэнты ўнеслі сваёй працы значны ўклад у гэты поспех. У мініумімуме гэты поспех — 60 працоўных норм». Цяпер атрады рыхтуюцца да агляду